

Raportul Președintelui Republicii Moldova, dl Igor Dodon la 2 ani de activitate

1. POLITICA INTERNĂ

2. ACTIVITATEA EXTERNĂ

3. REINTEGRAREA ȚĂRII, DIFERENDUL TRANSNISTREAN

4. PROIECTELE SOCIALE IMPLEMENTATE.

Pe final, sînt prezentate statistici generale și specifice în activitatea instituției prezidențiale.

1. POLITICA INTERNĂ

În perioada de referință, principalele aspecte ale politicii interne a statului au fost orientate spre:

1.1 Legitimitatea instituțiilor statului. Referendumul propus de Președinte. Elaborarea legilor, programelor, strategiilor de dezvoltare ale statului;

1.2. Consolidarea statalității și identității moldovenești;

1.3 Asigurarea securității și neutralității statului;

1.4 Activitatea în raioanele țării și dialogul cu populația țării.

1.1 LEGITIMITATEA INSTITUȚIILOR STATULUI. ELABORAREA LEGILOR, PROGRAMELOR, STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE ALE STATULUI. REFERENDUMUL PROPUȘ DE PREȘEDINTE.

Președintele – unica autoritate legitimă din țară

Astăzi, după doi ani din ziua în care întregul popor și-a exprimat în mod direct voința de a-și alege șeful statului, instituția Președintelui Republicii Moldova rămîne a fi unica instituție legitimă a puterii de stat din țară.

În pofida faptului că Guvernul, majoritatea parlamentară și Curtea Constituțională care este controlată de guvernare, au făcut tot posibilul pentru a reduce împuternicirile Președintelui, s-a reușit realizarea a numeroase acțiuni și

proiecte, inclusiv a programelor sociale la nivel național, care nu țin direct de competența șefului statului.

Imediat după accederea în funcție, Președintele Igor Dodon a început să implementeze programul său electoral. Astfel, au fost restabilite relațiile de prietenie cu Federația Rusă, la nivel de șefi de state. A fost restabilit dialogul cu regiunea transnistreană, a demarat procesul de soluționare a problemelor care nu au fost rezolvate de ani buni.

Chiar de la începutul mandatului, în primele luni ale lui 2017, în conformitate cu angajamentele sale față de cetățeni, Președintele Igor Dodon, după ce a propus Parlamentului anularea unor legi, cum ar fi legea miliardului, și adoptare a altor legi, a inițiat un referendum privind patru subiecte importante: extinderea prerogativelor Președintelui în vederea dizolvării Parlamentului, anularea legii care pune pe umerii cetățenilor miliardul furat, reducerea numărului de deputați pînă la 71 și excluderea traseismului politic în Parlament, introducerea în școli a disciplinei „Istoria Moldovei”.

Majoritatea parlamentară și Curtea Constituțională au blocat realizarea inițiativelor Președintelui atît la faza propunerilor proiectelor de legi, cît și a inițierii referendumului sus-menționat. Însă, cu puțin timp înainte de campania electorală pentru scrutinul din 2019, Partidul Democrat a anunțat despre desfășurarea în ziua alegerilor a unui referendum consultativ privind reducerea numărului de deputați în Parlament, hotărîre pe care a și votat-o, ceea ce constituie o plagiere evidentă a inițiativei din 2017 a Președintelui Igor Dodon. Ținînd cont de faptul că referendumul are caracter consultativ, efectele sale, chiar în cazul unui rezultat pozitiv, pot fi aplicate doar peste o legislatură a Parlamentului. Considerăm necesar de a accentua faptul că Partidul Democrat a omis în această inițiativă subiectul extrem de important propus de Președinte și anume – interzicerea trecerii deputaților dintr-o formațiune în alta în cadrul Parlamentului.

În această perioadă, Președintele a înaintat Parlamentului și Guvernului zeci de inițiative și demersuri cu caracter economic și social. Totodată, a înfăptuit o politică externă proactivă reușind, mai întîi de toate, să restabilească relațiile de prietenie cu Federația Rusă, soluționînd probleme legate de migrație pentru concetățeni, dar și să reia exportul pe piața din Est pentru majoritatea agenților economici. În perioada menționată, Președintele a realizat o politică externă activă și în Vest, în vederea normalizării și dezvoltării relațiilor cu principalii parteneri ai Republicii Moldova.

De asemenea, șeful statului a inițiat, în afara competențelor instituției pe care o reprezintă, mai multe programe naționale de susținere a populației, de restabilire a

infrastructurii educaționale și sportive, cu atragerea fondurilor extrabugetare. De susținerea Campaniei „Iubesc Moldova” și a Fondului de Binefacere „Din Suflet” al Primei Doamne au beneficiat peste 170.000 de persoane din întreaga țară.

La solicitarea Președintelui Republicii Moldova și în baza înțelegerilor directe cu Președintele Republicii Turcia, Recep Tayyip Erdoğan, a fost reabilitată integral clădirea Președinției, devastată în urma pogromurilor din 7 aprilie 2009, care este un simbol al statului.

Conflictul interinstituțional

În acești doi ani, activitatea Președintelui Republicii Moldova a fost marcată de confruntări directe cu alte autorități ale puterii publice, în special cu majoritatea parlamentară și Guvernul. Oficial, mandatul actualului Parlament a expirat, iar pe 24 februarie 2019 urmează să fie organizate alegeri parlamentare.

În perioada de referință, conflictele interinstituționale au purtat un caracter permanent, începând cu tergiversarea, de aproape o lună, a procedurii de investire în funcția de Președinte, cauzată de contestările depuse de contracandidata de atunci Maia Sandu și de susținătorii dumneai. Drept consecință a amînărilor, majoritatea parlamentară a numit în funcție Procurorul General, contrar prevederilor legale, ignorînd competențele șefului statului în această privință.

Reiterăm, că blocaje și derapaje antidemocratice din partea majorității parlamentare au fost atestate și ulterior, după cum urmează:

- modificarea unor legi prin care s-a intervenit pentru limitarea atribuției constituționale a șefului statului referitoare la declararea referendumului privind consultarea opiniei cetățenilor asupra problemelor de interes național, cum este furtul miliardului (referendumul consultativ);
- trecerea Serviciului de Protecție și Pază de Stat în subordinea Guvernului;
- lipsirea șefului statului de atribuții privitor la coordonarea activității Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, nominalizarea candidaturii directorului SIS de către Parlament, precum și interpretările abuzive ale

Curții Constituționale, la indicația majorității parlamentare, în ceea ce ține de reducerea competențelor Președintelui Republicii Moldova;

- excluderea Președintelui din circuitul decizional privind participarea/retragerea contingentelor forțelor sistemului național de apărare la/din operații internaționale, aceste competențe fiind transferate Guvernului și Parlamentului;

- urmare conflictului apărut în privința numirii ministrului apărării, Președintele Republicii Moldova a fost exclus din formula decizională la formarea structurii instituționale a Guvernului, totodată fiind abuziv aplicată suspendarea sa din funcție de către Curtea Constituțională și instituirea interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova la numirea unor membri ai Guvernului, dar și la promulgarea unor legi.

La inițiativa Președintelui Igor Dodon a fost implementată o nouă practică de constituire a Consiliului Suprem de Securitate (CSS), prin care s-a exclus delegarea reprezentanților conducerii partidelor politice în Consiliu. În cadrul activității Consiliului, șeful statului a înaintat mai multe subiecte, printre care investigarea și recuperarea miliardului furat, activitatea condamnabilă a organizațiilor care pledează pentru lichidarea statalității Republicii Moldova etc., care însă au fost blocate de mai multe ori de către guvernare. La etapa actuală, în vederea excluderii situațiilor de blocaj sau a lipsei de cvorum, se examinează modificarea componenței CSS.

Reiterăm că toate blocajele aplicate în raport cu acțiunile și inițiativele, inclusiv cele legislative, ale Președintelui țării, intervențiile anticonstituționale, modificările legislației în conformitate cu interesele politice au fost trecute cu vederea de comunitatea internațională, ceea ce a creat precedente cu impact negativ asupra bunei funcționări a statului de drept, a normelor democratice, a standardelor internaționale privind separarea puterilor în stat.

Ca rezultat al miilor de adresări ale cetățenilor în vederea susținerii președintelui țării și a acțiunilor sale, dar și excluderii pe viitor a oricăror eventuale tentative de a submina autoritatea instituției prezidențiale, a fost dat curs creării mișcării naționale „Președinte puternic – stat puternic”.

PROIECTE DE LEGI ȘI PROGRAME

Pe parcursul a doi ani de activitate, instituția prezidențială a elaborat **zeci de inițiative legislative, a inițiat lucrări asupra mai multor programe naționale, inclusiv asupra programului de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung.**

Cele mai importante inițiative au vizat:

- **abrogarea legii cu privire la „furtul miliardului”**, prin care cetățenii au fost impuși să restituie banii furați din sistemul financiar-bancar;
- anularea majorării vârstei de pensionare, **indexarea pensiilor de două ori pe an** și mărirea acestora pînă la nivelul minim de trai, precum și stabilirea unui termen minim garantat de ridicare a pensiei de către urmași în cazul decesului prematur al beneficiarului pensiei pentru limita de vîrstă;
- **plafonarea salariilor conducătorilor întreprinderilor de stat/autorităților de reglementare**, prin stabilirea limitelor care să nu depășească suma de două salarii medii de la întreprinderea pe care o conduce, iar ale conducătorilor instituțiilor regulatorii să nu fie mai mare decît salariul conducătorului instituției care l-a numit în funcție;
- **interzicerea explorării și exploatării gazelor de șist** pe teritoriul Republicii Moldova, obligarea investitorilor, care vor dori să exploreze și să exploateze orice tip de zăcăminte minerale de pe teritoriul țării noastre, de a deține în mod obligatoriu un aviz pozitiv din partea administrației publice locale, organizațiilor de specialitate, de la persoanele fizice și juridice pe teritoriul cărora se vor efectua aceste lucrări. Desfășurarea obligatorie a dezbaterilor publice pentru explorarea oricăror alte tipuri de zăcăminte;
- **instituirea capitalului familial** prin acordarea unei prestații sociale la nașterea fiecărui copil – mărirea capitalului familial variind în funcție de numărul copiilor din familie. În condițiile proiectului, suma capitalului familial la nașterea primului copil urmează să fie de 1,5 salarii medii pe economie pentru anul precedent, pentru al doilea copil – două salarii medii pe economie pentru anul precedent, iar pentru trei și mai mulți copii – trei salarii medii pe economie pentru anul precedent;
- trecerea la sistemul electoral de vot mixt, prin care 51 de deputați urmează să fie aleși pe circumscripții, iar 50 – pe liste de partid, începînd cu alegerile parlamentare din 2019, precum și asigurarea mandatelor de deputat pentru diasporă și regiunea transnistreană;
- revenirea la pachetul social pentru militarii Armatei Naționale;
- extinderea atribuțiilor Președintelui în vederea dizolvării Parlamentului;
- proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind taxa de stat și Legea **serviciilor notariale**) în sensul plafonării taxelor pentru perfectarea actelor notariale în procedura moștenirii.

De asemenea, au fost formulate propuneri (inclusiv Guvernului) în vederea modificării Codului educației, Codului funciar, implementării examenului de bacalaureat diferențiat: opțional și profesional, stopării închiderii instituțiilor de învățământ etc.

A fost formulat public dezacordul privind emiterea de către autoritățile ucrainene a legii care limitează dreptul moldovenilor de a studia în limba maternă (lege criticată dur de Comisia de la Veneția).

Doar o parte din inițiativele președintelui au fost preluate și implementate de Guvern și majoritatea parlamentară, celelalte fiind blocate la nivel de Legislativ.

Strategia de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung

- A fost creat un grup de lucru care elaborează Strategia de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung. Programul de dezvoltare strategică a țării va fi prezentat în luna ianuarie 2019.
- În paralel, sînt în proces de elaborare alte șapte documente strategice sectoriale (economice și sociale), pe termen scurt și mediu.

1.2 CONSOLIDAREA STATALITĂȚII ȘI IDENTITĂȚII MOLDOVENEȘTI

În perioada de referință, au fost realizate zeci de acțiuni menite să contribuie la fortificarea statalității și identității noastre moldovenești. Ținînd cont, pe de o parte, de politica de subminare a statalității Republicii Moldova, dusă de autorități, inclusiv prin subiecte promovate la nivel de Parlament, acțiuni ale Guvernului și ale Curții Constituționale și, pe de altă parte, de politica de negare a identității moldovenești, promovată de reprezentanții unor formațiuni politice din țară, dar și din străinătate, printre care unele elite de la București și alte capitale, consolidarea statalității și identității moldovenești rămîne a fi un obiectiv de importanță majoră și una dintre prioritățile de bază în activitatea instituției prezidențiale.

Ziua statalității și drapelului istoric

În 2017, a fost propusă instituirea zilei de 2 februarie – *Zi a statalității Moldovei*, dar și instituirea drapelului istoric al Moldovei drept simbol național.

În acest sens, a fost elaborată inițiativa legislativă privind instituirea zilei de 2 februarie drept *Zi a statalității Moldovei* care, în scurt timp, va fi transmisă Parlamentului.

Totodată, a fost elaborată inițiativa legislativă privind oficializarea drapelului istoric al Moldovei. Proiectul de lege este avizat de Comisia Națională de Heraldică și se află la examinare în Legislativ.

Anul 2019 este unul jubiliar pentru statalitatea moldovenească. În acest an vom marca aniversarea a 660-a a întemeierii Țării Moldovei. Cu acest prilej și avînd în vedere că evenimentul respectiv va fi unul dintre cele mai importante în 2019, Președintele a semnat Decretul privind sărbătorirea aniversării a 660-a a formării Țării Moldovei.

Istoria Moldovei în curriculum școlar

- Pe 16 martie 2017, au fost expediate demersuri pe adresa Guvernului și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării privind instituirea în programul școlar a disciplinei *Istoria Moldovei* în locul *Istoriei românilor*. Actuala majoritate parlamentară și Guvernul au refuzat în mod categoric să revizuiască curriculumul școlar.
- În 2018, a fost elaborat un nou conținut al manualelor de istorie (*Istoria Moldovei*) pentru clasele a V-a, a VI-a și a X-a din toate instituțiile de învățămînt din țară.
- Cartea „*Istoria Moldovei*”, în trei volume, editată în 2016, cu susținerea Campaniei Naționale „Iubesc Moldova”, dar și cu sprijinul nemijlocit al Președintelui Igor Dodon, a fost distribuită în majoritatea instituțiilor de învățămînt din Republica Moldova.

Filmul documentar „Istoria Moldovei”

- Au fost inițiate și realizate, sub auspiciile Președintelui, lucrările privind turnarea documentarului televizat, în trei episoade, „*Istoria Moldovei*”. Acest film cuprinde istoria civilizațiilor care au locuit pe teritoriul Moldovei de astăzi, evoluția Țării Moldovei în perioada Evului Mediu, dar și istoria contemporană a țării noastre.
- Cele trei episoade, după prezentarea recentă, au fost vizualizate deja de peste un milion de cetățeni cumulativ, atît în cadrul evenimentelor tematice organizate în diferite instituții, cît și prin intermediul rețelelor de socializare. Filmul documentar a obținut premiul Teffi-2018, la Tașkent, în Uzbekistan.

Anul „Ștefan cel Mare”

- A fost semnat Decretul privind declararea anului 2018 Anul Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnitor al Moldovei, prin care a fost constituită o comisie de stat ce a elaborat un Program de acțiuni consacrate „Anului Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnitor al Moldovei” .
- Printre cele mai importante acțiuni consacrate Anului Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnitor al Moldovei se numără:
 - Înălțarea Monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfânt la Căpřiana și reconstrucția/restaurarea monumentelor marelui domnitor în mai multe localități din țară;
 - Desfășurarea concursurilor de creație, a festivalurilor de dansuri populare, inclusiv a festivalului cîntecului patriotic cu genericul „Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare” la care au participat peste 40 de colective artistice din 24 de raioane;
 - Punerea în circulație a monedelor cu însemnele heraldice istorice ale Moldovei (cu nominalul de 1, 2, 5, 10 lei);
 - Organizarea diferitor evenimente cu participarea conaționaliilor din diasporă;
 - Organizarea competițiilor sportive tematice pe întreg teritoriul țării;
 - Expoziția de documente din patrimoniul muzeal al țării;
 - Organizarea întrunirilor cu istorici din Republica Moldova și de peste hotare;
 - Organizarea de pelerinaje și excursii pentru tineri la mănăstirile lui Ștefan cel Mare și Sfânt din Republica Moldova și din România etc.

Pe 2 decembrie 2018 a avut loc festivitatea de totalizare a Anului Ștefan cel Mare și Sfânt, la care au fost prezenți oameni distinși din domeniul culturii, științei, sportului, deputați, reprezentanți ai corpului diplomatic, ai societății civile, ai diasporei etc.

În cadrul evenimentului a fost lansat studiul „Ștefan cel Mare – făuritor al gloriei Moldovei”, elaborat de cunoscuți istorici moldoveni. De asemenea, recent a fost turnat un film documentar despre viața domnitorului Ștefan cel Mare, a cărui premieră a avut loc pe data de 10 decembrie curent.

Interzicerea unionismului

- Campania agresivă de promovare a unirii cu România se desfășoară în mod deschis și intenționat în Parlament, Guvern și în alte instituții publice. Unionismul este inoculat prin sistemul de învățămînt, prin marșuri desfășurate în cele mai mari orașe ale țării. Au loc, cu regularitate, acțiuni de negare a statului moldovenesc, a istoriei și limbii. Anul 2018 a fost privit, de către unele elite și foști politicieni de la București, dar și din Republica Moldova, ca fiind unul semnificativ pentru promovarea ideii de lichidare a Republicii Moldova ca stat.

- În cadrul instituției prezidențiale, a fost elaborat proiectul de lege privind interzicerea unionismului sub toate formele sale. Interdicția vizează partidele politice sau organizațiile neguvernamentale care pledează pentru lichidarea statalității. După aprobarea legii, apelurile la lichidarea statalității moldovenești vor fi sancționate penal.
- În repetate rînduri, au fost sesizate structurile guvernamentale și organele de drept privind stoparea acțiunilor de masă cu conținut unionist.

1.3 ASIGURAREA SECURITĂȚII ȘI NEUTRALITĂȚII STATULUI

Consiliul Suprem de Securitate (CSS) în componență nouă

- Pe 10 martie 2017, a fost semnat decretul privind constituirea Consiliului Suprem de Securitate, într-o nouă componență, în care nu se regăsesc reprezentanți din conducerea partidelor politice, așa cum era practicat anterior.
- Din componența noului CSS au fost incluse persoane care, potrivit legislației în vigoare, fac parte, din oficiu, din acest for, precum și persoane din cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova.
- Pe parcursul perioadei de raportare, Consiliul Suprem de Securitate (CSS) s-a convocat în ședințe de două ori, în iunie 2017 și martie 2018, fiind dezbătute șapte subiecte privind asigurarea securității statului. Totodată, au fost pregătite pentru examinare în ședințele CSS alte opt subiecte, cu elaborarea de proiecte de decizii ale Consiliului, procese-verbale și note informativ. Însă, din cauza boicotării ședințelor de către unii membri, din oficiu, ai Consiliului, examinarea subiectelor nu a fost posibilă, deși au fost expediate spre coordonare și înaintare de propuneri tuturor membrilor.
- Printre subiectele examinate în cadrul ședințelor CSS se numără: devalizarea sistemului bancar, precum și măsurile necesare de întreprins în vederea recuperării mijloacelor dilapidate; examinarea proiectului Strategiei naționale de apărare (SNA) și a Planului de acțiuni privind implementarea SNA; stadiul actual al procesului de negocieri privind reglementarea transnistreană și acțiunile necesare de întreprins; acțiunile organizațiilor, formațiunilor, dar și ale reprezentanților autorităților publice locale cu privire la tentativele și provocările îndreptate spre lichidarea statalității Republicii Moldova; aplicarea măsurilor restrictive internaționale asupra unui grup de diplomați ai ambasadei Federației Ruse în Republica Moldova și impactul acestora asupra relațiilor strategice moldo-ruse ș.a.
- „Furtul miliardului” a constituit subiectul-cheie al celor două ședințe ale CSS, fiind expediate un număr considerabil de interpelări pe această chestiune către organele abilitate. În cadrul examinării problemei în cauză, a fost analizată

informația prezentată de autoritățile competente, fiind trasate o serie de sarcini cum ar fi: identificarea și tragerea la răspundere a factorilor de decizie din instituțiile financiare implicate în delapidări, precum și ai celor din instituțiile statului care nu au intervenit conform competențelor pentru stoparea furtului; informarea Consiliului cu privire la acțiunile întreprinse pentru returnarea banilor, inclusiv identificarea surselor alternative de stingere a datoriei față de Banca Națională a Moldovei. În contextul monitorizării îndeplinirii sarcinilor, Serviciul Consiliului Suprem de Securitate a expediat demersuri către Banca Națională a Moldovei în vederea prezentării întregului raport „Kroll II” pentru a fi examinat în cadrul CSS. În același timp, Serviciul a solicitat rapoarte inclusiv de la Procuratura Generală, Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

- Parlamentul și Guvernul blochează lucrările CSS prin neprezentarea (boicotarea) reprezentanților săi la ședințe. Astfel, CSS se află în imposibilitate legală de a desfășura ședințele din lipsă de cvorum.
- Subiectele propuse de Aparatul Președintelui Republicii Moldova (APRM) pentru examinare în ședințele CSS nu sînt acceptate. Dacă această situație se va menține, unica soluție va fi modificarea, prin decret, a structurii și componenței CSS.

Strategia Securității Naționale în redacție nouă

- Pe 6 mai 2017, a fost semnat semnat Decretul privind retragerea proiectului Strategiei securității naționale și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, elaborate în perioada mandatului fostului Președinte, deoarece conținutul lor nu corespundea schimbărilor substanțiale care au avut loc în mediul național, regional și internațional de securitate. Un accent sporit în acel document era acordat colaborării strînse cu NATO.
- A fost creată comisia, în componență nouă, pentru elaborarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, care să corespundă intereselor naționale, statutului de neutralitate, consolidării statalității și modernizării Republicii Moldova. De asemenea, sînt coopțați, în acest scop, experți din afara țării – atît din Est, cît și din Vest.
- Lucrările asupra noii concepții, strategii și planului de acțiuni sînt în deplină desfășurare, iar documentele strategice urmează a fi definitivate pînă la finele anului curent. În acest sens, comisia responsabilă a expediat demersuri către instituțiile responsabile de securitatea națională în vederea desemnării experților care să contribuie la desfășurarea unei analize comprehensive a sectorului în cauză. Cu părere de rău, ca și în cazul ședințelor Consiliului Suprem de

Securitate, este vădită obstrucționarea de către anumite structuri guvernamentale a acestui proces.

- De asemenea, în cadrul procesului de coordonare a Strategiei naționale de apărare, APRM a înaintat propuneri Guvernului în vederea operării unor modificări în conținutul proiectului Strategiei, care reflectă poziția Președintelui Republicii Moldova în calitate sa de Comandant Suprem al Forțelor Armate asupra aspectelor ce vizează asigurarea apărării naționale. Cu toate acestea, Parlamentul, în cadrul procesului de adoptare a Strategiei, nu a luat în considerare poziția șefului statului, ceea ce a determinat demararea unei proceduri de contestare la Curtea Constituțională în vederea verificării constituționalității legii adoptate (Sesizarea nr. 108b din 26 iulie 2018).
- În procesul de avizare a proiectelor de acte normative ce vizează domeniul de securitate și apărare și cel de examinare a legilor în contextul promulgării lor de către șeful statului, reprezentanții Serviciului s-au expus asupra legalității și oportunității promovării acestora.
- Este de menționat că, pe parcursul mandatului Președintelui Republicii Moldova, s-a evidențiat practica de reducere a împuternicirilor legale ale șefului statului în exercitarea atribuțiilor de Comandant Suprem al Forțelor Armate. Astfel, Parlamentul a operat o serie de modificări și completări ale actelor legislative prin care a limitat substanțial rolul Președintelui de conducere a sistemului național de securitate și apărare.
- Începând cu decembrie 2016, prin modificările actelor legislative (Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995; Legea privind organele securității statului nr. 619 din 31 octombrie 1995; Legea cu privire la apărarea națională nr. 345 din 25 iulie 2003), Președintelui Republicii Moldova i-au fost retrase mai multe atribuții ce țin de conducerea generală a unor organe ale securității statului și i-au fost restrânse prerogativele decizionale în desemnarea membrilor Consiliului Suprem de Securitate, cele de numire în funcții a unor conducători ai structurilor speciale, respectiv cele de avizare a structurilor organizatorice ale acestora. Mai mult, în procesul adoptării recente a Legii cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri (nr. 219/2018), nu a fost luată în considerare poziția șefului statului cu privire la limitarea atribuțiilor decizionale ale Comandantului Suprem asupra Trupelor de Carabinieri în calitate de componentă a Forțelor Armate, ceea ce a făcut necesară demararea unei proceduri de contestare la Curtea Constituțională în vederea verificării constituționalității legii adoptate (Sesizarea nr. 177a din 26 noiembrie 2018).

Asigurarea și susținerea conducerii generale a Forțele Armate

- În vederea monitorizării situației în cadrul Forțelor Armate și informării operative a șefului statului, lunar, sînt recepționate și examinate rapoartele

detaliat ale instituțiilor responsabile cu privire la starea și problemele actuale aferente domeniului.

- Totodată, în contextul executării de către Președintele Republicii Moldova a atribuțiilor de conducere generală a sistemului național de apărare și de coordonare a activității autorităților administrației publice, pe parcursul perioadei vizate, în comun cu alte subdiviziuni ale APRM, au fost elaborate 21 de proiecte de decrete în domeniul securității și apărării naționale. În același timp, au fost pregătite cinci proiecte ale ordinelor Comandantului Suprem cu referire la activitatea Forțelor Armate. În baza ordinelor menționate, secretarul Consiliului Suprem de Securitate și personalul Serviciului Consiliului Suprem de Securitate au desfășurat controale ale capacității de luptă ale unor unități militare (Brigada infanterie motorizată „Moldova” (mun. Bălți), Batalionul cu destinație specială, Batalionul 22 de menținere a păcii) pentru verificarea stării pregătirii de luptă și de mobilizare a forțelor operaționale. Suplimentar, prin ordinul Comandantului Suprem al Forțelor Armate, a fost reglementat procesul de coordonare a activității de colaborare militară internațională și cel de participare a militarilor Forțelor Armate la acțiuni desfășurate peste hotarele țării.
- În perioada de referință, a fost organizată și desfășurată ședința de lucru a Comandantului Suprem al Forțelor Armate cu conducerea și corpul de comandă al Ministerului Apărării și Armatei Naționale, ca rezultat al căreia șeful statului a înaintat o inițiativă legislativă menită să asigure o mai bună protecție socială a militarilor. De asemenea, au fost pregătite și coordonate vizitele Președintelui Republicii Moldova de documentare și familiarizare cu activitatea unităților militare ale Armatei Naționale: Baza de aviație din Mărculești; Baza de păstrare tehnică, armament și patrimoniu militar din orașul Florești; Compania infanterie independentă Forțe de Menținere a Păcii din Varnița; Baza militară de instruire a Armatei Naționale din Bulboaca; Tabăra militară 142 din Chișinău; Brigada a 2-a infanterie motorizată „Ștefan cel Mare” din Chișinău; Brigada a 3-a infanterie motorizată „Dacia” din Cahul.

RELAȚIILE CU ORGANIZAȚIA TRATATULUI NORD-ATLANTIC (NATO)

Relațiile cu Organizația Tratatului Nord-Atlantic (NATO)

- Președintele și-a formulat poziția cu privire la relațiile cu NATO în baza următoarelor principii: respectarea inviolabilității frontierelor Republicii Moldova, recunoscute la nivel internațional, respectarea statutului constituțional de neutralitate permanentă a Republicii Moldova, respectarea intereselor

reciproce în cadrul dialogului, participarea Moldovei la operațiunile de pacificare sub egida ONU. În acest context, pe parcursul perioadei de referință, Președintele Republicii Moldova a refuzat, în repetate rînduri, aprobarea participării contingentului militar al Republicii Moldova la diverse acțiuni și evenimente cu caracter militar peste hotarele țării.

- A fost inițiată elaborarea principiilor documentului politic „Concepția cu privire la statutul constituțional de neutralitate permanentă a Republicii Moldova”, care urmează să fie recunoscut la nivel internațional. În viitorul apropiat, la acest subiect vor fi organizate consultări la nivel de experți. Partenerii noștri din Est, dar și cei din Vest și-au exprimat disponibilitatea de a participa în cadrul procesului.
- Aparatul Președintelui Republicii Moldova a dezaprobat deschiderea Oficiului de Legătură al NATO la Chișinău, care a avut loc pe 8 decembrie 2017, și afirmă că această acțiune nu corespunde spiritului Hotărîrii Parlamentului din 31 martie 2016 pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la inviolabilitatea suveranității, independenței și neutralității permanente a Republicii Moldova. Mai mult decît atît, în opinia Președintelui Republicii Moldova, deschiderea Oficiului NATO la Chișinău ar putea influența în mod negativ avansarea dialogului privind reglementarea diferendului transnistrean.
- La 21 iunie 2018, Președintele a adresat o scrisoare către Președintele Adunării Generale ONU, Miroslav Lajcak, în care și-a expus poziția față de inițiativa lansată de Guvernul Republicii Moldova în cadrul ONU privind retragerea trupelor ruse de pe teritoriul Republicii Moldova.
- Cu concursul Președintelui Republicii Moldova, în perioada 19-21 iulie 2018, la Chișinău, a fost desfășurată conferința internațională cu genericul „*Moldova – factor de stabilitate sau o nouă provocare pentru securitatea regională și paneuropeană*”.

PARTICIPAREA SOCIETĂȚII CIVILE LA PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR

Consiliul Societății Civile

- În vederea implicării directe a cetățenilor țării, a asociațiilor obștești, a organizațiilor formale și nonformale în stabilirea priorităților de dezvoltare a țării, expertizarea cadrului normativ-legal, dezbaterii și propunerii proiectelor și programelor naționale, în premieră, la inițiativa Președintelui a fost creat, la 28 iulie 2017, Consiliul Societății Civile pe lângă Președintele Republicii Moldova (CSC). Consiliul este compus din 14 comisii de profil, cu peste 150 de membri, care se întrunesc cu regularitate.
- Prin intermediul comisiilor sînt puse în discuție problemele stringente cu care se confruntă societatea. Propunerile adoptate în comisii sînt înaintate Președintelui Republicii Moldova sub forma inițiativelor legislative, programelor etc.
- La data de 23 noiembrie 2018, la Moscova, Consiliul Societății Civile a semnat Memorandumul de cooperare cu Consiliul pentru Dezvoltarea Societății Civile și Drepturile Omului pe lângă Președintele Federației Ruse. În prezent se elaborează un plan de cooperare pentru anul 2019.

Consiliul Economic pe lângă Președintele Republicii Moldova

În scopul analizării situației economice, identificării problemelor-cheie și pregătirii propunerilor pentru perfecționarea politicii economice și a instrumentelor de implementare a acesteia, în vederea asigurării sustenabilității și modernizării economiei Republicii Moldova, la inițiativa Președintelui a fost creat Consiliul Economic (CE). Activitatea CE se bazează pe parteneriatul dintre Președintele Republicii Moldova, comunitatea de experți și de afaceri, organizațiile neguvernamentale, autoritățile administrației publice centrale și locale și este orientată spre identificarea problemelor în calea dezvoltării economice, elaborarea unor soluții, stabilirea priorităților strategice și a metodelor de realizare a acestora. Din CE fac parte 42 de asociații de companii sectoriale, asociații patronale, agenți economici, experți, reprezentanți ai mediului economic. Ședințele Consiliului se desfășoară cu regularitate.

- A fost elaborat și semnat Acordul de cooperare dintre Consiliul Economic pe lângă Președintele Republicii Moldova și organizația neguvernamentală „Delovaia Rossia”.

Forumul Economic Moldo-Rus – investiții de sute de milioane de dolari în economia Moldovei

Ca rezultat al cooperării dintre Consiliul Economic pe lângă Președintele Republicii Moldova și organizația neguvernamentală „Delovaia Rossia” a fost format un Consiliu Economic Moldo-Rus, care a organizat, în perioada 20-22 septembrie 2018 la Chișinău, primul Forum Economic Moldo-Rus.

- peste 700 de persoane fizice și agenți economici din Republica Moldova și Federația Rusă au participat la forum, în premieră pentru țara noastră. Printre

aceștia se numără copreședintele Business Russia Andrei Nazarov, autorizat de președintele Federației Ruse pentru a proteja drepturile antreprenorilor Boris Titov, președintele organizației publice rurale mici și mijlocii „Sprijinul Rusiei”, Alexander Kalinin, președintele Corporației „Boo Lighting Group”, Gheorghii Boos, președintele companiei TV „VID” Alexandr Liubimov și alții.

- 8 acorduri de cooperare încheiate în cadrul forumului, prin care participanții au convenit asupra cooperării în sectoare precum agricultura, industria, turismul, mediul urban, viticultura. De exemplu, Corporația Internațională de Iluminat „BL Group” a încheiat un memorandum cu UTA Găgăuzia privind implementarea unui sistem de iluminat stradal, construcția unei instalații de producere a dispozitivelor de iluminat și organizarea de cursuri pentru studenții din Republica Moldova. Costul total estimat al proiectului este de 120 de milioane de dolari.

- 250 milioane de dolari investiții în economia Republicii Moldova. Participanții la forum și-au exprimat disponibilitatea de a dezvolta mai multe proiecte investiționale în Republica Moldova, cu condiția asigurării stabilității politice în țară și a dezvoltării relațiilor de prietenie cu Federația Rusă.

Congresul Mondial al Familiei

La inițiativa și sub egida Președintelui Republicii Moldova, la Chișinău, în perioada 14-16 septembrie 2018, a avut loc cea de-a XII-a ediție a Congresului Mondial al Familiei.

La eveniment au participat peste 2000 de persoane, din zeci de state, politicieni de rang înalt, reprezentanți ai confesiunilor religioase din toată lumea, experți, reprezentanți ai societății civile, ai mediului academic.

În cadrul evenimentului, șeful statului a decretat anul 2019 Anul Familiei în Republica Moldova. În acest sens este creată o comisie și este în curs de elaborare planul de acțiuni.

1.4 ACITIVITATE ÎN RAIOANELE ȚĂRII

DIALOGUL CU CETĂȚENII

- Peste 300 localități ale republicii și mai mult de 38.000 de cetățeni participanți la întrevederi. Pe parcursul a doi ani de activitate, Președintele a vizitat peste 300 de

localități din țară. În teritoriu au fost organizate întâlniri cu diferite colective de muncă, agenți economici, inclusiv cu capital străin, cu conducerea raioanelor, dar cel mai important, cu oamenii de rînd. Prezența, în total, a **peste 38.000 de persoane**, demonstrează interesul oamenilor și așteptările de pe urma discuțiilor cu conducerea țării.

Petiții și audiența cetățenilor

- **6125 de petiții** au fost recepționate de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova.

- În premieră, cu regularitate, sînt organizate zilele ușilor deschise atît la Reședința de Stat, cît și la Reședința de la Condița. Sute de copii și tineri au vizitat reședințele în ultima perioadă.

2. ACTIVITATEA EXTERNĂ

2.1. Vizite oficiale și de lucru

2.2. Cooperarea multilaterală și bilaterală

2.3. Relații cu diaspora

2.4. Dialog cu ambasadorii acreditați în Republica Moldova

2.1 VIZITE OFICIALE ȘI DE LUCRU. ÎNTREVEDERI

- Pe parcursul a doi ani de mandat, șeful statului a efectuat **34 de vizite oficiale și de lucru** peste hotarele țării (inclusiv în Federația Rusă, Republica Franceză, Regatul Belgiei, Republica Elenă, Republica Federală Germania, Republica Italiană, Ungaria, Republica Turcia, Republica Belarus, Statul Israel, Armenia, Azerbaidjan și altele).
- **Cu 23 șefi de state au avut loc întrevederi, 10 întrevederi cu Președinți de Parlament, 13 întrevederi cu Prim-miniștri.** De asemenea, au fost loc întrevederi cu Președinții Consiliului European, Parlamentului European, Comisiei Europene, Colegiului Comisiei Economice Euroasiatice,

Secretariatului Executiv CSI, Adunării Interparlamentare CSI, Secretarul Adjunct NATO, Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politică de securitate, mai mulți comisari europeni și miniștri de externe din diferite state, oficiali de rang înalt ai Consiliului Europei, FMI, OSCE, Comisiei de la Veneția, Băncii Mondiale.

2.2 COOPERAREA MULTILATERALĂ ȘI BILATERALĂ

Federația Rusă

- De la începutul anului, au avut loc mai multe întrevederi oficiale și de lucru cu Președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, prin care s-a reușit deblocarea relațiilor cu Rusia pe majoritatea subiectelor de interes comun.

Cooperarea economică

- A fost deblocat exportul produselor și serviciilor companiilor moldovenești pe piața Federației Ruse. Astăzi, peste 230 de întreprinderi autohtone au acces pe piața Rusiei. Ca efect al reluării relațiilor economice, în țară au fost create mii de locuri de muncă.
- Datorită eforturilor depuse de Președintele Republicii Moldova în vederea îmbunătățirii relațiilor comerciale cu Federația Rusă, Moldova a recucerit poziția de lider la exportul unor produse agricole: astfel, în primele 9 luni ale anului curent, Moldova a exportat peste 163 mii tone mere, acoperind peste 28 la sută din piața rusă, situându-se pe prima poziție la această categorie de export. Totodată, exportul de mere din Moldova a crescut, în perioada analizată, cu peste 18,2%, Rusia asimilând peste 98 la sută din total.
- Prognoza pentru 2018 este că cantitatea de mere exportate pe piața rusă va depăși volumul de 215 mii tone – record stabilit pentru anul 2017.

În primele 9 luni ale anului curent, a sporit cu 22 la sută și exportul de fructe sîmburoase (cireșe, caise, prune), atingînd un volum de 33,3 mii tone, în sumă de peste 12,1 mil. dolari SUA fiind în creștere cu 30 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut.

- legumele și unele rădăcini și tuberculi comestibili (cod 07);

- mere, pere și gutui, proaspete (cod 0808);
- caise, cireșe, vișine, piersici (inclusiv nectarine), prune și porumbe, proaspete (cod 0809);
- alte legume preparate sau conservate altfel decât în oțet sau acid acetic, necongelate, altele decât produsele de la poziția 2006 (cod 2005);
- vinuri din struguri proaspeți, inclusiv vinurile îmbogățite cu alcool; musturi de struguri, altele decât cele de la poziția 2009 (cod 2204).
- Eliminarea taxelor vamale la exportul produselor agroalimentare menționate mai sus va avea un efect pozitiv atât asupra creșterii competitivității produselor moldovenești pe piața rusă, cât și la sporirea investițiilor în sector. Astfel, doar eliminarea taxei de șase eurocenți pentru 1 kg de mere la export va permite economisirea a peste 250-300 milioane lei – mijloace care pot fi reinvestite în sectorul agroalimentar al țării.

Amnistia migrațională

- În perioada 2016-2017 au fost soluționate mai multe probleme cu caracter juridic și instituțional cu care se confruntă cetățenii noștri care muncesc temporar/permanent și/sau locuiesc pe teritoriul Federației Ruse. În perioada respectivă zeci de mii de concetățeni au beneficiat de amnistia migrațională.
- În cadrul întâlnirii din 31 octombrie 2018, Președintele Republicii Moldova a ajuns la un acord cu Președintele Federației Ruse în ceea ce vizează situația a peste 148 de mii de cetățeni ai Republicii Moldova, care au încălcat articolul 26 aliniatele 4 și 8 din Legea federală „Despre ieșirea de pe teritoriul Federației Ruse și intrarea pe teritoriul Federației Ruse”, precum și a altor 13 mii de concetățeni care au încălcat articolul 27 aliniatele 12, 13 și 14 din aceeași lege.
- Președinții Vladimir Putin și Igor Dodon s-au înțeles despre anularea interdicției de a intra pe teritoriul Federației Ruse, impusă acestor categorii de cetățeni ai Moldovei. Astfel, interdicția va fi anulată în cazul dacă ei vor părăsi teritoriul Federației Ruse începând cu 1 ianuarie 2019 și vor reveni pe teritoriul Federației Ruse nu mai devreme de 1 martie 2019. La îndeplinirea acestor condiții, va începe și curgerea unui nou termen de ședere legală a cetățeanului Republicii Moldovei pe teritoriul Federației Ruse.
- În premieră, la Moscova, a fost deschis un centru de asistență cu privire la amnistia migrațională pentru conaționali noștri. Aceștia pot apela, în caz de necesitate, la numerele de telefon: 88007070044, 84951233944 din Rusia și la numerele de telefon +7 8007070044, +7 4951233944.
-

Deschiderea mai multor secții de votare pentru diasporă

În cadrul întâlnirii din 31 octombrie 2018, Președintele Republicii Moldova a discutat cu președintele Federației Ruse despre necesitatea deschiderii unui număr mai mare de secții de votare pe teritoriul Federației Ruse, luând în considerare numărul de concetățeni aflați în Federația Rusă, precum și numărul de buletine.

Cooperarea regională

- Au fost semnate acorduri bilaterale de parteneriat între regiunile Federației Ruse și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, prin care s-a urmărit scopul consolidării cooperării regionale. În baza acestor acorduri s-au realizat numeroase proiecte de asistență tehnică, de schimb de experiență, proiecte culturale ș.a.

Cooperarea politică

- Relațiile dintre Federația Rusă și Republica Moldova evoluează într-o dinamică pozitivă, în pofida provocărilor neargumentate și lipsite de raționament ale majorității parlamentare și Guvernului, materializate prin expulzarea diplomaților Federației Ruse, interdicțiile de a intra pe teritoriul țării noastre a jurnaliștilor, oamenilor de cultură, politicienilor, experților ruși din diverse domenii, declararea coPreședintelui Comisiei interguvernamentale de cooperare economică între Federația Rusă și Republica Moldova, drept persona non grata, precum și interzicerea difuzării emisiunilor informațional-analitice ruse.

COOPERAREA CU UNIUNEA EURASIATICĂ

- ***Memorandumul de cooperare cu Uniunea Economică Eurasiatică (UEEA)***

În cadrul Forumului Internațional „Uniunea Economică Eurasiatică – Republica Moldova”, organizat la Chișinău, la inițiativa Președintelui Republicii Moldova, a fost semnat Memorandumul de cooperare între Comisia Economică Eurasiatică și Republica Moldova, pe 3 aprilie 2017. Acest Memorandum este un document-cadru și nu contravine altor acorduri pe care le are semnate Republica Moldova, cum ar fi Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.

La 14 mai 2018, prin decizia Consiliului Economic Suprem Euroasiatic, Republica Moldova a primit statutul de observator la EAEU. Acest statut permite nu numai participarea la reuniunile diferitelor organe ale Uniunii Economice Eurasiatice, ci și prezentarea propunerilor privind participarea la diverse proiecte.

- ***Ședințe ale grupului de lucru mixt Comisia Economică Eurasiatică – Republica Moldova***

Au fost desfășurate **trei** ședințe ale grupului de lucru mixt pentru cooperare între Comisia Economică Eurasiatică și Republica Moldova, pe 8 iunie 2017, 29 noiembrie 2017 și 26 iunie 2018.

În cadrul ședințelor grupului de lucru mixt, au fost examinate subiecte legate de soluționarea problemelor ce țin de exporturile produselor pomilegumice conservate moldovenești pe piața Federației Ruse, îmbunătățirea condițiilor de export din Republica Moldova pe piețele din țările Uniunii Economice Eurasiatice, de transport și tranzit, dezvoltarea cooperării industriale și de producție, de anulare de către Federația Rusă a taxelor vamale de import la o serie de mărfuri provenite de pe teritoriul Republicii Moldova, reducerea barierelor la exportul de produse lactate și carne din Republica Moldova. Totodată, au fost discutate, în detalii, măsurile de susținere a agriculturii de către stat în țările membre UEEA, dar și mecanismele de sprijin al exporturilor de producție agricolă, aplicate în UEEA. Au fost abordate și modalitățile de reglementare normativ-juridică în domeniul sanitar, fitosanitar, veterinar și în sfera protecției drepturilor consumatorilor din UEEA.

COOPERAREA CU UNIUNEA EUROPEANĂ

- În cadrul vizetei la Bruxelles, unde au avut loc întrevederi cu toți demnitarii de rang înalt ai Uniunii Europene: Donald Tusk, Președintele Consiliului European; Jean-Claude Juncker, Președintele Comisiei Europene; Antonio Tajani, Președintele Parlamentului European; Federica Mogherini, Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politică de securitate, Președintele și-a expus opinia cu privire la politica externă și cea internă în țară și poziția cu privire la acordul de asociere cu UE.
- În ceea ce ține de relațiile comerciale, s-a propus revenirea la comerțul asimetric cu UE pe cel puțin șase grupuri de mărfuri, instituirea dialogului trilateral Republica Moldova-Federația Rusă-Uniunea Europeană și înlăturarea barierelor pentru comerț.
- De asemenea, Președinția a propus în repetate rânduri re-negocierea Acordului de liber schimb cu Uniunea Europeană (DFCTA).

- Poziția Președintelui se bazează pe asigurarea relațiilor bune atât cu partenerii din Est, cât și cu cei din Vest, ținând cont, mai întâi de toate, de interesele Republicii Moldova.

Înțelegeri cu alte state pe bilaterală în rezultatul întrevederilor președinților:

- **Republica Turcia.** S-a convenit asupra semnării Acordului securității sociale; a fost acordat ajutor deplin pentru reparația capitală a clădirii Președinției (finalizată în noiembrie curent), dar și pentru alte proiecte de infrastructură care urmează să fie implementate pe teritoriul Republicii Moldova, a fost semnată de către președinți declarația cu privire la parteneriatul strategic dintre țări;
- **Republica Belarus.** A oferit, cu titlu de ajutor umanitar, un lot de tehnică agricolă – 5 tractoare și tehnică comunală – 2 mașini speciale. S-a convenit asupra organizării taberelor de odihnă pentru copiii din Republica Moldova, a unor acțiuni comune cu caracter cultural și educațional. La inițiativa președinților a fost deschisă cursa aeriană Chișinău-Minsk.
- **Republica Italiană.** S-a convenit asupra necesității semnării în perspectivă a Acordului de securitate socială dintre state; Acordului privind recunoașterea diplomelor și titlurilor academice, calificărilor și competențelor; Acordului de protecție a migranților; Acordului privind protejarea și promovarea reciprocă a investițiilor.
- **Ungaria.** S-a convenit asupra realizării mai multor proiecte investiționale pe teritoriul Republicii Moldova la care se lucrează în prezent.

Întrevederi cu Patriarhul Moscovei și Întregii Rusii, Sanctitatea Sa Kirill

- În perioada dată, șeful statului a avut mai multe întrevederi cu Patriarhul Moscovei și Întregii Rusii, Kirill. Președintele Igor Dodon a fost decorat de către Patriarh cu Ordinul „Sfântul Cuvios Serghie de Radonej” pentru susținerea activă a inițiativelor publice ale Bisericii Ortodoxe din Moldova.
- Președintele Republicii Moldova a adresat o solicitare de a susține inițiativa de creare a Platformei sociale pentru conciliere și împăcare a locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului.

Întrevedere cu Suveranul Pontif, Sanctitatea Sa Papa Francisc

- Președintele a solicitat sprijinul Sanctității Sale pentru soluționarea diferitor probleme cu care se confruntă reprezentanții Mitropoliei Moldovei de pe teritoriul Republicii Italiene.
- Eminența Sa Cardinalul Petro Parolin, fiind delegat de către Sanctitatea Sa Papa Francisc, a participat la Congresul Mondial al Familiei.

Întrevederi cu Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina

- În cadrul vizitei oficiale în Statul Israel, Președintele Republicii Moldova a avut o întrevedere cu Sanctitatea Sa Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina. Patriarhul l-a decorat pe Președintele Republicii Moldova cu un înalt ordin pentru apărarea și promovarea valorilor creștin-ortodoxe.

2.3 RELAȚII CU DIASPORA

În premieră pentru instituția prezidențială, a fost instituită funcția de consilier pentru relațiile cu diaspora, în vederea facilitării comunicării cu reprezentanții diasporei moldovenești, realizării proiectelor și programelor pentru susținerea acestora, facilitării procesului de participare la luarea deciziilor, interacțiunii cu instituțiile de stat din țară și de peste hotare.

ÎNTREVEDERI CU DIASPORA

- **16 întrevederi** au fost organizate, în premieră, pentru oficialii de rang înalt din Republica Moldova, la inițiativa Președintelui, cu reprezentanții diasporei moldovenești din: Federația Rusă (Moscova, Sankt Petersburg, Soci), Regatul Belgiei (Bruxelles), Republica Italiană (Padova, Roma), Azerbaidjan (Baku), Republica Turcia (Istanbul); Ungaria (Budapesta); Republica Belarus (Minsk),

Statul Israel.

- În total **5000 de persoane** au participat la aceste întrevederi. La întâlnirile respective, conașionalii și-au expuse problemele cu care se confruntă. Aceste

subiecte au fost examinate atît cu conducerea statelor de destinație a migranților noștri, cît și luate la control în Aparatul Președintelui Republicii Moldova.

- **PROIECTE CU DIASPORA**

- **Practica studenților din instituțiile de peste hotarele țării**
- **Stagiu de practică a studenților din instituțiile de peste hotarele țării**

În premieră, a fost anunțată disponibilitatea instituției prezidențiale de a desfășura stagii de practică în cadrul APRM. În anul 2017, au fost recepționate peste 20 de CV-uri și au fost selectați șapte studenți care au desfășurat stagiul de practică în APRM. Dintre aceștia – trei au fost ulterior angajați în Republica Moldova, 2 – în APRM, unul – la o companie elvețiană specializată în certificare, inspecție, testări și expertiză în domeniul agricol și alimentar.

În 2018, au fost recepționate 12 dosare complete, în baza cărora opt studenți au fost acceptați pentru desfășurarea stagiului de practică, care va dura de pe 2 iulie pînă la 25 august anul viitor.

- **Campania de colectare a cărților pentru diasporă**

Fiind conștienți de faptul că cetățenii Republicii Moldova stabiliți peste hotarele țării, inclusiv copiii, reprezintă un pilon de bază în păstrarea și promovarea culturii și valorilor naționale, la inițiativa instituției prezidențiale, pe 12 septembrie 2018, a fost lansată campania de colectare a cărților pentru copiii din diasporă.

Scopul campaniei ține de promovarea tradițiilor și culturii naționale, în special a limbii materne, în rîndurile concetățenilor, stabiliți în afara țării, implicit ale familiilor lor.

În perioada 12 septembrie – 6 decembrie 2018, au fost colectate peste 2000 de cărți și expediate 24 de colete în 9 țări: Federația Rusă, Republica Italiană, Germania, Grecia, Liban, Portugalia, Ucraina, Franța, Belarus.

Parteneri: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Librăria „Librarius” și Asociația obștească „Urmașii lui Ștefan”.

- **Implicarea diasporei în celebrarea Anului Ștefan cel Mare și Sfînt**

Diaspora moldovenească s-a remarcat prin organizarea mai multor evenimente tematice consacrate Anului Ștefan cel Mare și Sfînt, printre care putem menționa: o lecție publică

de istorie, o școală de vară și două festivaluri internaționale de dans, scrierea și punerea în scenă a unei balade dedicate vieții lui Ștefan cel Mare, organizarea unei conferințe științifice, construcția machetelor cetății Soroca, organizarea unui turneu internațional de fotbal, organizarea jocului intelectual „Ce?Unde?Cînd?” și a unei șezători.

- **Promovarea meșteșugurilor populare cu ajutorul diasporei**

În 2017, cu ajutorul diasporei a fost elaborat și lansat „Ghidul meșterilor populari pentru voi, cei plecați de-acasă”. Ghidul a fost distribuit gratuit conducătorilor de asociații moldovenești și difuzat pe rețelele de socializare.

La 30 septembrie 2017 și 15 septembrie 2018, la Minsk, capitala Republicii Belarus, s-a desfășurat Festivalul Vinului Moldovenesc.

- **Stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți de înaltă calificare**

În scopul stimulării reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni înalt calificați și integrării lor pe piața muncii, a fost lansat un apel către întreprinderile cu capital străin din Republica Moldova de a permite APRM să difuzeze către diasporă informații privind disponibilitatea posturilor de muncă vacante, îndeosebi a celor care necesită o calificare înaltă. Astfel, au fost trimise 150 de scrisori către întreprinderile cu capital străin. La momentul actual, au răspuns mai multe companii, prezentând oferta pentru 80 de posturi de muncă vacante.

De asemenea, o prezentare a site-ului a fost făcută unui grup de întreprinderi cu capital străin în incinta Camerei de Comerț și Industrie Franța – Moldova și în cadrul întrevederii Președintelui cu tinerii moldoveni de la Sankt Petersburg și cu președinții de asociații moldovenești din Federația Rusă.

Valorificarea potențialului tinerilor, precum și oferirea oportunităților pentru ca aceștia să se poată realiza profesional acasă constituie un obiectiv prioritar în agenda Președintelui. Stagiul de practică destinat tinerilor studenți este primul pas menit să-i readucă acasă. În total, au fost organizate 2 sesiuni ale programului de practică destinat studenților din diasporă. 17 studenți din 6 țări au beneficiat de program; 4 și-au găsit un loc de muncă în Republica Moldova; alții 5 planifică să se întoarcă la sfârșitul studiilor.

De asemenea, în scopul stimulării reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni înalt calificați și integrării lor pe piața muncii a fost creat site-ul HAIACASA.md, care este actualizat sistematic cu informații privind disponibilitatea posturilor de muncă vacante

în Republica Moldova și cu informații privind ajutoarele materiale și informaționale oferite de către diferite structuri.

2.4 DIALOG CONTINUU CU AMBASADORII ACREDITAȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

- În premieră, la începutul anului 2017, Președintele Republicii Moldova a instituit un instrument de comunicare cu ambasadorii acreditați la Chișinău în format lărgit pentru a face un schimb de opinii din prima sursă. Din vara anului 2017, la aceste întrevederi, care se desfășoară cu regularitate, participă și reprezentanții instituțiilor internaționale, FMI, Banca Mondială, PNUD și altele.
- În perioada menționată, zeci de întrevederi au avut loc cu ambasadorii acreditați la Chișinău pentru evaluarea situației curente a relațiilor bilaterale, dar și trasării obiectivelor de cooperare.

3. REINTEGRAREA ȚĂRII

3.1 ÎNTREVEDERI CU LIDERII DIN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ

- Au fost organizate patru întrevederi cu liderul transnistrean: pe 4 ianuarie și 30 martie 2017, 25 aprilie și 6 septembrie 2018. O nouă întrevedere este planificată pe 25 decembrie 2018 pentru a evalua progresele înregistrate și a trasa noi obiective. De asemenea, cu regularitate au avut loc întrevederi cu deputații sovietului suprem, activiști, experți, mediul academic.

3.2 SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR OAMENILOR DE PE AMBELE MALURI ALE NISTRULUI

- La începutul anului 2017, au fost prezentate opt puncte prioritare de soluționare a problemelor locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului, patru pentru malul drept și patru pentru malul stîng:

Malul Drept

- Restabilirea mecanismului de prelucrare a pământurilor agricole, pentru locuitorii din satele raionului Dubăsari, care se află sub jurisdicția Chișinăului

Malul Stîng

- Restabilirea serviciilor de telefonie fixă

- În acest sens a fost adoptată o decizie de protocol privind revenirea treptată la lucrarea terenurilor agricole în baza protocolului semnat pe 12 aprilie 2006 și a mecanismului corespunzător, convenit la nivelul conducerii administrației orașului și a raionului Dubăsari.
- Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o lege organică relevantă pe baza unei decizii convenite anterior la nivelul experților tehnici și la nivelul reprezentanților politici ai părților, cu obligația ca această decizie să intre în vigoare în 2019.
- Determinarea mecanismului de funcționare a celor 8 instituții de învățământ școlar, de pe teritoriul transnistrean, aflate în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de la Chișinău. Identificarea unor soluții viabile ca elevii liceului din orașul Rîbnița să fie transferați în clădirea construită cu sprijinul ministerului. Selectarea unui imobil potrivit pentru ca elevii liceului din orașul Grigoriopol, care, actualmente, își fac studiile în satul Dorotcaia să poată continua procesul de învățare.
 - Administrația transnistreană a adus tarifele pentru utilități și alte servicii la același nivel ca și la alte instituții de învățământ din Transnistria.
 -
- Aprobarea (apostilarea) documentelor (diplomelor) de absolvire a Universității „T. Șevcenco” din Tiraspol
 - utilizarea următoarei formule «Приднестровский Университет им. Т. Шевченко, г. Тирасполь» și în transcriere în limba engleză – „Transnistrian University T. Shevchenko”, Tiraspol. Decizia respectivă a fost luată de autoritățile de la Chișinău.
- Înregistrare și eliberarea plăcilor de înmatriculare auto, proprietarii cărora au viza de reședință în localitățile din regiunea transnistreană.
 - procedura simplificată de înregistrare în cadrul Instituției publice „Agenția Servicii Publice” a vehiculelor din regiunea transnistreană pe baza actelor emise de structurile transnistrene pentru cei care doresc să călătorească în afara Republicii Moldova;
- Asigurarea circulației libere pentru locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului, inclusiv a funcționarilor publici.
- Coordonarea, cu ajutorul Comisiei unificate de control, a

deschiderii podului peste Nistru din satele Gura Bîcului – Bîciok.

- A fost semnat un protocol și a fost aprobat un mecanism adecvat pentru asigurarea funcționării podului peste Nistru și siguranței acestuia, cu sprijinul Comisiei Unificate de Control (CUC).

- eliberarea unui număr de înmatriculare a automobilului (neutru) se efectuează de structurile relevante din regiunea transnistreană pe baza documentelor de înmatriculare emise de Instituția publică „Agenția Servicii Publice”;
- mecanismul este unul temporar, iar în caz de încălcare a acestuia de către proprietarii auto sau de către structurile respective din regiunea transnistreană, mecanismul poate fi anulat.

3.3 PLATFORMĂ COMUNĂ PREȘEDINȚIE - PARLAMENT - GUVERN

- În premieră de la independența Republicii Moldova, a fost creat un mecanism coordonator, la nivelul conducerii, în problema reglementării transnistrene. În perioada 2017-2018, au fost desfășurate 11 ședințe ale consilierilor conducerii țării, precum și 3 întrevederi ale Președintelui țării, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului pe tematica reglementării transnistrene.
- În cadrul acestui mecanism, au fost acceptate, discutate în detalii și s-a avansat pe subiectele propuse în vederea soluționării lor.

3.4 DIALOGUL CU POPULAȚIA DIN STÎNGA NISTRULUI

- În martie 2017, a fost lansată inițiativa Președintelui privind crearea Platformei obștești pentru reconcilierea și buna înțelegere între locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului, după care au urmat vizite de lucru în raioanele limitrofe, întâlnirea cu ziariștii și activiștii obștești din Republica Moldova pe subiecte legate de reglementarea transnistreană, întrevedere cu reprezentanții publicului

din regiunea transnistreană. A fost inițiată audiența cetățenilor din stînga Nistrului de către reprezentanții Aparatului Președintelui Republicii Moldova în orașul Rezina, satele Coșnița și Varnița.

3.5 DIALOGUL CU PARTICIPANȚII LA FORMATUL DE NEGOCIERI „5+2” ȘI CU ALȚI PARTENERI POLITICI EXTERNI

- Pe parcursul anului curent, subiectul a fost abordat cu Președintele în exercițiu al OSCE, în repetate rînduri cu Președintele Federației Ruse, Președintele Consiliului Federației și al Dumei de Stat a Federației Ruse, cu ministrul rus de externe, cu liderii Consiliului European, secretarul general al Consiliului Europei, Comisiei Europene, Parlamentului European, cu conducerea NATO.
- Continuă consultările interne cu reprezentanții corpului diplomatic acreditat în Republica Moldova, precum și cu alți parteneri internaționali. În acest context, în vederea revigorării procesului de negocieri, a fost elaborat *proiectul Declarației cu privire la parteneriatul cu Republica Moldova și intensificarea în continuare a eforturilor comune ale mediatorilor și observatorilor în vederea realizării unei reglementări atotcuprinzătoare a problemei transnistrene.*
- Pe parcursul anului 2018, la Moscova, Viena, Washington, Berlin, Paris, s-au desfășurat consultări neformale la nivel înalt cu privire la promovarea recunoașterii internaționale a statutului neutralității permanente a Moldovei.
- Pe parcursul a doi ani au fost semnate, în formatul 5 + 2, un șir de protocoale, iar la nivelul instituțiilor de stat ale Republicii Moldova au fost implementate aranjamente la 6 puncte dintre cele 8.
- În cadrul consultărilor purtate cu partenerii internaționali, pe parcursul anului 2018, s-a reușit, deocamdată la nivel informal, o schimbare substanțială a atitudinii reprezentanților mai multor state și organizații internaționale cu privire la reglementarea politică a problemei transnistrene.

3.6 DOCUMENTELE CU CARACTER STRATEGIC

- În proces de elaborare este pachetul de documente strategice ce vor sta la baza reglementării politice a problemei transnistrene: foaia de parcurs a reglementării transnistrene, planul de acțiuni pentru perioada 2018-2020, concepția pașilor paraleli în avansarea procesului de consolidare a statutului de neutralitate permanentă a Republicii Moldova.

4. PROGRAME DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

- Începînd cu 2011, au fost lansate zeci de inițiative și realizate multiple programe și proiecte naționale prin intermediul Campaniei Naționale „Iubesc Moldova”, al cărei fondator este Președintele Republicii Moldova, dar și a Fundației de Binefacere a Primei Doamne „Din Suflet”, care activează din martie 2017.
- **Peste 170.500 de persoane** au beneficiat de ajutor, pe parcursul a doi ani, în cadrul Campaniei „Iubesc Moldova” și a Fundației Primei Doamne.
- **Fundația de Binefacere „Din Suflet” a Primei Doamne** realizează **programe și proiecte** destinate copiilor și tinerilor din familii social dezavantajate, familii monoparentale și din familii alfate în situații de risc, vîrstnicilor, persoanelor în dificultate și cu nevoi speciale. În același timp, Fundația implementează și participă la realizarea diferitor programe naționale care acoperă o bună parte a unor segmente de vîrstă sau pături sociale distincte.

4.1 PROGRAME PENTRU COPII ȘI TINERI

- **PROGRAMUL NAȚIONAL DE ASISTENȚĂ ÎN PROCESUL DE ȘCOLARIZARE**
- **Peste 33.000 de ghiozdane și rechizite pentru elevii din țară**

Programul prevede susținerea capacităților de școlarizare pentru copiii din familiile social dezavantajate, monoparentale și cu mulți copii.

În cadrul acestui proiect, **la început de an școlar 2017/2018**, copiilor din categoriile sociale sus-menționate **le-au fost oferite peste 8.000 de ghiozdane**, dotate cu rechizite școlare.

În acest an, în ajunul începutului de **an școlar 2018/2019**, tuturor elevilor ce merg în clasa întâi le-au fost oferite circa **25.000 de ghiozdane**, dotate cu rechizitele necesare. Programul se va desfășura anual.

- **PROGRAMUL NAȚIONAL PENTRU PROMOVAREA MODULUI SĂNĂTOS DE VIAȚĂ ȘI FORMAREA DEPRINDERILOR PENTRU PRACTICAREA SPORTULUI DE MASĂ**

- Programul prevede construcția și instalarea complexelor sportive în peste **300 de localități (fiecare a III-a)**, preponderent rurale, din Republica Moldova pînă la finele mandatului.
- Din **toamna anului 2017** a fost inițiată și se desfășoară construcția complexelor sportive **în zeci de localități rurale** din țară.
- Complexele sportive sînt destinate practicării modului sănătos de viață și sportului de masă. Fiecare complex va include un teren de fotbal, baschet, volei și tenis de cîmp, aparataj pentru fitness, terenuri de joacă pentru copii și de odihnă pentru adulți.

Se preconizează realizarea, în cadrul programului, a acțiunilor de promovare a modului sănătos de viață, de la cele de informare și pînă la parteneriate cu administrația publică locală și cu instituțiile de învățămînt. Programul este realizat în colaborare cu Asociația obștească „Iubesc Moldova”.

PROGRAMUL NAȚIONAL DE ASISTENȚĂ PENTRU GRĂDINIȚELE DIN ȚARĂ

- **Asistență pentru 200 de grădinițe, în 2017**

În cadrul acestui program, la solicitarea instituției educaționale, administrației publice sau asociației de părinți, grădinițele din țară pot să beneficieze de asistență pentru diferite proiecte care vin să soluționeze unele probleme cu care acestea se confruntă: reparații curente, dotări, asamblări, logistică ș.a.

Asistența pentru grădinițe este oferită și în **2018**. Obiectivul specific al program este ca fiecare grădiniță din Republica Moldova să beneficieze de susținere pe parcursul mandatului Președintelui Igor Dodon.

- **PROGRAMUL „UN PIC MAI BUNI DE CRĂCIUN” – 30.000 de cadouri pe parcursul a doi ani**

În cadrul acestui program, în mai multe localități ale țării, sunt organizate diverse evenimente de divertisment, spectacole, acțiuni de caritate pentru copiii din familiile dezavantajate. În 2017, în perioada sărbătorilor de iarnă, a fost oferită asistență, inclusiv sub formă de cadouri, pentru 10.000 de copii din țară. În acest an, în ajunul sărbătorilor de iarnă 20.000 de copii vor primi daruri și vor participa la evenimente artistice.

4.2 PROGRAM DE ASISTENȚĂ PENTRU TINERELE TALENTE/ FESTIVALURI ȘI CONCURSURI INTERNAȚIONALE

- **Peste 350 de tineri au fost susținuți pentru a participa în cadrul diferitor concursuri naționale și internaționale.**
- În cadrul campaniei „Iubesc Moldova”, dar și cu sprijinul Fundației Primei-doamne, tinerele talente sînt susținute încontinuu în vederea desfășurării activităților culturale, de artă, sportive, participări la diverse concursuri naționale și internaționale. Printre beneficiari se numără și trupa **Sunstroke Project**, căreia i-a fost acordat sprijin pentru participare la concursul **Eurovision Song Contest 2017, unde a obținut locul III, precum și trupa DoReDoS** care a fost susținută să participe la concursul muzical „**Novaia Volna**”, unde a obținut locul I.
- În premieră, la scară națională, au fost organizate: „Festivalul Familiei” pentru promovarea valorilor familiei tradiționale; „Generația Viitorului” pentru tinerii absolvenți ai instituțiilor preuniversitare, acțiunea avînd ca scop premiera celor mai buni absolvenți din țară, dar și motivarea și orientarea lor în carieră; „Festivalul Copilăriei”, dedicat Zilei Internaționale a Copilului. Au fost susținute zeci de acțiuni sportive și culturale de talie națională și/sau internațională.
- Cîteva zeci de copii din familii social dezavantajate au beneficiat de foi la tabere de odihnă.
- Un grup elevi cu reușită școlară excelentă, din familii numeroase și familii socialmente dezavantajate au vizitat orașul Moscova și au participat la evenimente artistice, organizate cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Copilului.
- **4.3 PROGRAME ȘI PROIECTE PENTRU PERSOANELE ÎN DIFICULTATE**
- Una dintre preocupările Fundației de Binefacere „Din Suflet” este îmbunătățirea condițiilor de viață a persoanelor cu nevoi speciale și oferirea de asistență, inclusiv de tratament pentru copiii diagnosticați cu maladii grave. În acest sens se depune efort maxim pentru stabilirea de relații de colaborare pe filieră filantropică cu diferite fundații și organizații internaționale din: **Federația Rusă, Turcia, China, Franța, Emiratele Arabe Unite ș.a.**
- **„Salvăm zece copii din lumea tăcerii”**

În anul 2017 a fost realizată cu succes prima etapă a proiectului „Salvăm zece copii din lumea tăcerii”, prin intermediul căruia au fost procurate **10 implanturi Cochlear** pentru copiii diagnosticați cu hipoacuzie.

Până la finele anului curent, va demara a doua etapă a proiectului, în urma căruia alți zece copii cu deficiențe de auz vor obține șansa de a auzi.

- **Procurare de echipamente medicale, medicamente, tratament**

Pe parcursul a mai puțin de doi ani de activitate a Fundației „Din Suflet”, au fost procurate echipamente medicale, cărucioare performante, a fost acordată asistență pentru intervenții chirurgicale, cursuri de reabilitare și tratament în clinici de peste hotare și din țară. În total, au beneficiat de asistență **380 de persoane cu nevoi speciale**, cu dizabilități sau maladii severe. **Mii de persoane** au fost asigurate cu medicamente.

4.4 PROGRAM DE ASISTENȚĂ PENTRU FAMILII

- **PROGRAMUL „CASA PĂRINTEASCĂ”**
- **PROGRAMUL „CASA PĂRINTEASCĂ”**
- **54 de familii cu locuințe noi sau reparate în 2017-2018**

În cadrul acestui program se oferă asistență pentru procurarea locuințelor pentru familiile cu mulți copii și familiilor socialmente dezavantajate din mediul rural ale căror locuințe au fost distruse de incendii sau sînt în stare dezastruoasă. Pînă în prezent, 54 de familii au beneficiat de sprijin financiar în vederea procurării sau reconstrucției locuințelor.

- **PROGRAMUL DE SUSȚINERE A FAMILIILOR CU PATRU SAU MAI MULȚI COPII**

La inițiativa Președintelui, Fundația de Binefacere „Din Suflet” oferă familiilor în care se naște cel de-al 4-lea sau următorul copil un ajutor financiar unic în sumă de 4000 de lei. Pe parcursul a 7 luni de la lansarea proiectului de asistență au beneficiat 95 de familii.

- **ALTE PROIECTE în cadrul cărora mii de persoane au beneficiat de asistență pentru îmbunătățirea calității vieții**
- Zeci de mii de persoane au beneficiat de susținere sub formă de: tehnică de uz casnic, lemne și cărbuni pentru perioada rece a anului, materiale de construcție, îmbrăcăminte, încălțăminte, detergenți, produse alimentare etc. Ajutorul este acordat prioritar familiilor cu mulți copii și celor social dezavantajate.

- Tot în cadrul acestor proiecte, sînt realizate diverse acțiuni pentru dobîndirea unor modalități și practici eficiente de a face față problemelor cu care se confruntă familiile din țară.

4.5 PROGRAME DE SUSȚINERE A PERSOANELOR ÎN ETATE

Zeci de mii de pachete sociale acordate persoanelor în etate pe parcursul a doi ani

- Toate acțiunile din cadrul acestor programe sînt orientate spre îmbunătățirea calității vieții persoanelor vîrstnice, reintegrarea socială a persoanelor rămase singure, prevenirea izolării, sărăciei, depresiei și altor influențe negative.
- În cadrul programelor de asistență sînt organizate diferite evenimente artistice și acțiuni de caritate, vizite la azilurile de bătrîni și la vîrstnicii solitari.
- Pe parcursul a doi ani, vîrstnicilor de pe întreg teritoriul țării le-au fost oferite peste 55.000 de pachete sociale, cu minimumul necesar. Aceste acțiuni au fost desfășurate cu ocazia Zilei Internaționale a Oamenilor în Etate, a Sărbătorilor Pascale, precum și conform solicitărilor individuale.

• STATISTICI GENERALE ȘI SPECIFICE

- În perioada de referință, în Aparatul Președintelui Republicii Moldova au fost recepționate, elaborate, semnate, transmise diverse documente, după cum urmează:

DECRETE:

- **1020** decrete au fost semnate, dintre care:

- Au fost promulgate **368** de legi, s-au **remis** Parlamentului **56** legi, dintre care **7** legi au fost reexamine cu acceptarea parțială a obiecțiilor, iar **49** de legi au fost reexamine cu menținerea deciziei anterioare.

În privința unei legi, Președintele Republicii Moldova a sesizat Curtea Constituțională.

- **20** de decrete privind revocarea din funcția de ministru;
- **38** de decrete privind eliberarea din funcție a unor judecători.

DOCUMENTE:

- **12740 de documente** în total au fost înregistrate de cancelaria APRM.

- **14315 de documente** au fost întocmite și/sau transmise de către APRM.
- **OPINII LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ:**
- **61 de opinii** au fost perfectate și prezentate Curții Constituționale (cum ar fi conflictul instituțional cu privire la numirea miniștrilor etc.), **2 avize** la proiectele Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție.

DISTINCȚII DE STAT:

- **1794 de propuneri nominale** de conferire a distincțiilor de stat au fost înregistrate și examinate.
- **715 de persoane au fost decorate.** Pentru prima dată în istoria Moldovei, a fost exclus factorul politic din procesul de examinare și acordare a distincțiilor. Toate distincțiile au fost oferite pe bază meritocratică (profesional, social). Au fost decorați preponderent lucrători din domeniul sănătății, învățământului, oameni de cultură și artă, sportivi, lucrători din complexul agroindustrial etc.

Mesajul Președintelui Republicii Moldova în contextul finalizării prezentării raportului de activitate pentru 2 ani de mandat.

Stimați concetățeni, toate rezultatele pe care le-am obținut la Președinția țării au fost îndeplinite în pofida impedimentelor pe care mi le-a creat încontinuu guvernarea.

Guvernarea nu s-a putut împăca cu gândul că Președintele țării, care a fost ales direct de popor, are cea mai importantă încredere a cetățenilor și cea mai mare legitimitate politică în Moldova. Guvernarea înțelege că un Președinte care va avea suficiente pîrghii de influență instituțională va pune imediat la respect și Parlamentul, și Guvernul.

Iată de ce s-a făcut tot posibilul și imposibilul, cu utilizarea Curții Constituționale și a majorității parlamentare, ca Președinția să fie lipsită de anumite împuterniciri și să fie retrase unele instituții subordonate Președintelui, cum ar fi Serviciul de Informații și Securitate.

Vreau să vă spun că, în această perioadă de doi ani, am primit mii de solicitări și mesaje revoltătoare de la cetățeni, fie la întâlnirile cu ei, fie prin scrisori transmise la

Președinție, în care îmi vorbesc deschis despre necesitatea unor acțiuni mai concrete în apărarea instituției prezidențiale. E vorba de acțiuni în limita legii, dar care presupun proteste largi, pichetări ale Guvernului, Parlamentului sau Curții Constituționale, mobilizare din toate raioanele țării.

Oamenii nu mai tolerează ilegalitățile puterii democratice.

Cred că ne apropiem de un punct critic, de cotitură în raport cu guvernarea, când voi răspunde pozitiv la solicitările și apelurile pro-prezidențiale ale cetățenilor. Ne apropiem de un nou ciclu electoral, când trebuie să schimbăm din rădăcini clasa de guvernare, iar Președinția nu va mai tolera și nu va mai permite atacuri în adresa sa.

Iată de ce astăzi am salutat inițiativa unui grup larg de cetățeni patrioți, care au dat startul unei mișcări populare, sub lozinca „Președinte Puternic – Stat Puternic”. Este o mișcare națională, care va activa pe întreg teritoriul țării, cu filiale în toate raioanele. Oamenii vor să riposteze organizat în fața oricăror eventuale tentative de a submina autoritatea instituției prezidențiale.

Eu privesc această mișcare ca pe o platformă civică, unită în baza unui deziderat comun: de a proteja cea mai legitimă instituție politică din țară – Președinția. În opinia cetățenilor, activitatea Președintelui este în cea mai mare măsură asociată cu statalitatea și responsabilitatea socială. Iar eu voi face tot ce îmi stă în puteri pentru a corespunde acestor așteptări ale poporului moldovenesc.

În final, vreau să vă doresc sărbători fericite și să intrăm în 2019 cu convingerea că lucrurile se vor schimba spre bine.

Dacă anul 2018 a fost dedicat domnitorului Ștefan cel Mare și Sfint, anul 2019 va fi Anul Familiei. Deci Președinția va organiza evenimente și acțiuni care să consolideze instituția familiei în Republica Moldova. Demografia țării este una dintre problemele prioritare cu care ne confruntăm în prezent și eu consider că trebuie luate măsuri urgente în această privință.

Am convingerea că o nouă majoritate parlamentară va fi mult mai eficientă și mai responsabilă în acest sens.

Cu Doamne ajută, la anul se va schimba puterea în țară, spre binele tuturor cetățenilor.